

FORRÁSOK

A Borszékért Alapítvány és a Borszéki Polgármesteri Hivatal közérdekű lapja

XXVI. évfolyam 6. szám, 2022. június

FOGADJUK A KÉRÉSEKET
AZ ELEKTRONIKUS SZOCIÁLIS
UTALVÁNYOK KIÁLLÍTÁSÁRA

4.

ÉSZAK-OLASZORSZÁG
LÁTNIVALÓI

6.

MŰTEREM - KÉPZŐMŰVÉSZETI
FOGLALKOZÁS
KISCSIKNEK ÉS NAGYOKNAK

8.

GYEREKNAP 2022

A rendezvény madártávlatból / fotó: Mosnéag Gellért

2022. június 1-jén, szerdán városunk legféltettebb kincseit ünnepelte, a gyerekeket. A Culturarium Egyesület szervezésében hangos zene, jókedv és számos finomság várt minden érdeklődőt a felső-borszéki játszótérre. A rendezvényt Borszék Város Önkormányzata támogatta.

A gyereknapot legelőször 1920. április 23-án tartották meg Törökországban, majd később a genfi Gyermekjóléti Konferencián 1925-ben. Az ENSZ közgyűlése 1954-ben javasolta, hogy minden országban tartsák meg az egyetemes gyermeknapot. Az ünnep célja, hogy megemlékezzenek a világ gyermekeinek testvériségéről és egymás közti megértésről, valamint a gyermekek jóléte érdekében kifejtett küzdelemről. Javasolták a kormányoknak, hogy mindenhol olyan napot jelöljenek ki erre a célra, amit megfelelőnek

gondolnak. 2017-től Romániában hivatalosan is munkaszüneti napnak nyilvánították június elsejét, a gyereknapot.

Idén városunk a Culturarium Egyesület által szervezett rendezvénnyel kedveskedett a gyerekeknek. A szervezők az érdeklődőket 11 órától várták a felújított felső-borszéki játszótérre, ahol a Mókázó együttes szórakoztatott kicsiket és nagyokat egyaránt. Lehetőség nyílt közös táncra, arcfestésre, lufiröptetésre, sőt még lovagolni is lehetett Kolbert Zoltán Lovasudvara jóvoltából. Mindeközben a szom-

jazókat frissen készített limonádé, ásványvíz, üdítő, valamint kávé is várta. A rendezvény fénypontját az ingyen fagyalt, illetve a Pinata-püfölés jelentette. A Pinata egy dobozból álló figura, melyet édességekkel töltenek meg, papírral dekorálnak, majd egy madzagra függesztve addig kell ütni, püfölni, míg ki nem hasad. Ezen szokás Mexikóból indult, és a spanyoloknak köszönhetően a 14. században elterjedt Európában is. A borszéki Pinata többszöri ütlegetés után adta fel a harcot,

(folytatás a 2. oldalon)

(folytatás az 1. oldalról)

Mókázó együttes / fotó: Mosneág Gellért

melyet édességeső követett a gyerekek nagy örömeire.

A rendezvénynek az időjárás is kedvezett, hiszen kellemes, cirógató napsütés örvendeztette meg a gyerekeket, akik közül sokan még délután három órakor is önfeledten játszottak a tavaly felújított téren. Az esemény nem jöhetett volna létre Borszék Város Önkormányzatának támogatása nélkül, valamint a borszéki önkéntes tűzoltók segítségével, akiknek ezúton is köszönjük segítségüket. Továbbá köszönet illeti az alpolgármestert, Albui Istvánt segítségéért, illetve Mosneág Gellértet is, hogy ilyen gyönyörű képeken örökítette meg ezt a nagyszerű napot.

Móga Renáta

LÉLEKMELEGÍTŐ

MEGBOCSÁTÁS ÉS A RACIONÁLIS GONDOLKODÁS KAPCSOLATA EMBERI ÉLETÜNKBEN

Már Piaget rámutatott arra, hogy a gyerek morális „gondolkodása” 7 éves korig a felnőttek tekintélyének függvénye. Ez később, 8 éves kora után változik, s már nem külsőleg vezetett, irányított lesz erkölcsiségében, hanem „bensőleg”. Hogy ezen „belső irányítás” képességet kialakíthassa magában, két fontos tulajdonságot kell elsajátítania: részvét és perspektíva átvételt. Mit jelent ez? Képes lesz-e valamit megosztani másokkal, másokat részesíteni abban, amit ő ismer, tud a konfrontáció, szembesítés révén; képes lesz önmagát mások cipőjébe, helyzetébe, sorsába, életébe behelyezni, s szempontjait átvéve magáévá tenni.

A gyerek Piaget szerint akkor fog egy bizonyos erkölcsi érettségi fokra eljutni, amikor elvont fogalmakkal kész gondolkodni: meg tudja különböztetni a fehéret a feketétől, a rosszat a jótól. Az erkölcsiség fejlődése tehát párhuzamos az értelmi fejlődéssel. Ezt a fel fogást Piagét-től átvette Kohlberg is.

Kohlberg az erkölcsi fejlődésben 3 szintet különböztetett meg. Ezek megértéséhez leírok egy konkrét példát, élethelyzetet:

„Tehát János megházasodik?” – kérdezte Fülöp bosszankodva. Jól tudta, hogy ez Mária számára érzékeny téma. János volt az, aki felbontotta az eljegyzést, még az előző évben, 3 hónappal a kitűzött esküvő előtt. János nem volt őszinte Máriával, elhallgatta, hogy más lánnyal is volt kapcsolata. Miután felbontották a jegyességet, Máriával kapcsolatban semmi sem érdekeltte őt, váratlanul s egyszer s mindenkorra megszakitotta a vele való kapcsolatot.

„Igen, a következő héten házasodik” – felelte Mária.

„És te mit érzel iránta?” – kérdezte Kati
„Nehéz volt nagyon. Egy ideig gyűlöletet éreztem iránta. A fájdalom és a kiábrándultság nagyon erős volt. De fokozatosan ráébredtem arra, hogy a gyűlöletnél jobb a megbocsátás. Annak ellenére, amit velem tett János, én még mindig gondolok rá. Talán egyszer újból barátok leszünk. De ti mit gondoltok az esetről?”

Fülöp azt válaszolta: „Én senkire sem bírok nehezteni. Állandóan büntudatban élni, az kész örömség lenne. Ha neheztelésemet elengedem, le tudok róla, mindig jobban érzem magam.”

Kati ezt mondta: „Ha én lennék helyedben, Mária, akkor már megörültem volna! De amikor elmegyek a Szentmisére, akkor eszembe jut az a gondolat, hogy ha én megbocsátást szeretnék másoktól, akkor nekem is meg kell bocsátani nekik”

Ebből látható következtetések és a megbocsátás három szintje.

Prekonvencionális szint: a jó és a rossz meghatározása azon alapszik, hogy bizonyos választások mit éreztetnek vele, annak milyen következményei vannak. Fülöp személyes érdekeit és hasznát mérlegeli akkor, amikor dönt a megbocsátás felől. Ha másra neheztel, ez számára azt éreztetné, hogy ő maga „rossz”, viszont ha elengedi ezt a neheztelését, az számára „jobb” érzéseket produkálna. Fülöp tehát a prekonvencionális szinten gondolkodik: leginkább magára, s nem másokra gondol.

Konvencionális szint: az, hogy a személy hogyan határozza meg, hogy mi a jó és mi a rossz, leginkább mások elvárásaitól teszi függővé: család, barátok, nemzet stb.

Mások jáváhagyását keresik, s megtartják a törvényeket, azért, hogy a társadalmi rendet megőrizték. Kati gondolkodásmódja tükrözi ezt a konvencionális szintet. Az ő megbocsátását leginkább az a vallásos közeg szabja meg, amelynek tagja s az a közeg dönti el, hogy milyen erkölcsi normákat fog betartani.

Posztkonvencionális szint: az erkölcsi principiumokat, normákat, amelyeket maga a személy választott, az egyén magáévá teszi. Ezen a szinten minden ember méltósága figyelembe van véve s a morális dilemmákra adott megoldások mindenegybes emberre ugyanúgy kiterjeszthetők. Ezen a szinten találjuk meg Máriát, aki személyesen meg van győződve a megbocsátásról, s el is kötelezi magát a gyűlölt személy iránti megbocsátásról.

Az erkölcsi fejlődésben a növekedést, az egyik szintről a másikba való átlépést mindig egy „mentális feszültség” biztosítja. Kati bár neheztelne az emberekre, de a misére járva, s az olvasmányokat hallgatva „feszültséget” fog megtapasztalni, különösen akkor, amikor Jézus a kufárokat kiűzi szakaszt hallgatja, s tudván, hogy Jézus a megbocsátást közben mindig kihangsúlyozza.

A feszültség Katit abba az irányba „taszítja”, amely során erkölcsi elveihez nem külső tekintélyt fog keresni, hanem belső elvei fogják őt irányítani. A feszültség leginkább akkor keletkezik, amikor mások szempontjait halljuk, azokra figyelünk, azokat megfontoljuk.

Viszont a visszatérő kérdés az az akar-e a ma embere, akarsz-e te lelkiekben fejlődni, felismerni döntéseid miértjét, hogy megbocsátani tudj, embertársaidnak, önmagadnak.

A pap

MÚZEUMLÁTOGATÁS

A múzeumok különleges helyet foglalnak el kultúránkban. Betekintést nyerhetünk egy vidék, egy nép, egy foglalkozás történetébe. Szerencsére egyre több múzeum van a Székelyföldön is. Nemrég alkalmam volt néhány Hargita megyei múzeumot végiglátogatnom. Az alábbiakban, kedvcsinálónak ezekről írok néhány sort.

Szekelyudvarhely nagyon gazdag ilyen szempontból is. A Haáz Rezső Múzeumhoz tartozó szekelyföldi borvíz Múzeum bemutatja a szekelyföldi borvizeket és a szekelyföldi fürdőéletet. A múzeum egy impozáns épületben kapott helyet, ahol három teremben láthatjuk a tárgyi emlékeket és a multimédiás eszközöket, amelyek végig vezetnek a borvízpalackozás történetén, a bivalyokkal történő szállításon át a fürdőzésig. Ugyanis Szekelyföldön valamikor, Orbán Balázs idejében komoly fürdőélet folyt. Láthatunk fürdőkabinokat a római korból, eredeti padlófűtéssel, öltözőfülkét az Osztrák-Magyar Monarchia idejéből, illetve a XXI. századból. A fotózkodó sarokban megnézhetjük a korabeli fényképezőgépet és az emléktárgyakat, amiket a fürdővendégek előszeretettel vásároltak. Korondi, kétliteres cserépkorsókat lehet látni és vásárolni, amikkel szállították a borvizet a környező falvakba. Itt kapott helyet a **Bányai János** geológus kőzetgyűjteménye is. Az udvaron megtekinthetjük azt eredeti társzerkeret, amelyen 148 korszak került tárolásra és szállításra. Ezen a vidéken bivalyok vontatták a szekert. Erről animációt is láthatunk. Ugyanitt megkóstolhatjuk a jellegzetes (petróleumízű) borvizet. (Köszönet **Zepeczánér** Zsoltnak az idegenvezetésért).

Ha már itt járunk, érdemes megtekinteni az Orbán Balázs Emléksobát, ahol betekintést kapunk a „legnagyobb székely” életéről és munkásságáról. A Lengyelfalván született báró életútját az első teremben követhetjük. A 2. szobában a politikai pályafutását láthatjuk, beleértve a hologramot (háromdimenziós fotó), ahol a Képviselőházban mondott beszédét is meghallgathatjuk. A 3. teremben egy nagy egyiptomi piramis fogad, és a Keleti utazását mutatja be. A 4. teremben a fotográfusi tevékenységét láthatjuk. Victor Hugótól tanult fényképezni. Ezt a tudását használta fel a Székelyföld leírása illusztrálására használt fotózás során. A múzeum anyagát **Gidó Csaba** és **Kápolnási Zsolt** történészek gyűjtötték és dolgozták fel. A Látogatóközpont képanyaga eredetileg Lengyelfalván volt (2016), onnan hozták át ebbe a felújított villába. Itt is

Orbán Balázs az íróasztalánál / fotó: Farkas Aladár

háromnyelvű irányjelző és információs táblák vannak kihelyezve. A kép és hanganyag igazi korabeli hangulatot sugároz. Érdekes erre is időt szakítani. Innen egy székely kapukkal teletűzdelt sétányon jutunk el a nagy néprajztudós sírházhoz. A 17 székelykapu nemrég lett felújítva, a legutolsó Orbán Balázs tulajdona volt, Lengyelfalván. Talán a leglátogatottabb rész a Mini Erdély Park, ahol közel 100 makettet láthatunk Székelyföld különböző tájegységeiből. A makettek **Vajda Domokos** és **Németh Hajnal Auróra** képzőművészek munkáját dicsérik. Ezek egy része az UNESCO Világörökség részét képezi. (Jó volna ott látni Borszék valamelyik patinás épületét: Remény-szálló vagy a Mélik-szálló). A gyerekek nagy öröme van egy 300 méteres sínpálya a székely gőzössel, amely egyszerre 15 gyereket tud utaztatni. Ez felejthetetlen élményt jelent a gyerekeknek. (Köszönet Szécsi Mózsnak az idegenvezetésért).

Agyagfalva alig 16 km-re van Székelyudvarhelytől, ezért oda is kiugrottunk egy rövid látogatásra. Kisérünk és idegenvezetőnk az a **Kápolnási Zsolt** volt, aki már március 15-én bemutatkozott a borszékiek előtt (ő tartotta a megemlékező előadást a kultúrotthonban). Az emlékmű már ismert volt, hiszen ott voltunk 1990-ben az avatón ünnepségen. Mostanra elkészült az Emlékház, ahol láthattuk az 1506-os és az 1848-as székely naggyűlés történetét. Az emlékház létesítésének ötlete **Demény Lajos** történészé volt, a kivitelezés és berendezés pedig Kápolnási Zsolt történész többéves munkáját dicséri. Itt is több terem áll a látogatók rendelkezésére. Végigkövethetjük a székelység eredetét, hadtörténetét a kezdetektől. Itt is multimédiás eszközök, érintőképernyős Tv-k, sőt rövid filmek mutatják be a székelyek életét, harci felszerelésüket, és az autonómiáért folytatott harcukat. Itt fogadták el 1506-ban a székely önkormányzat szabályzatát, majd 1848. október 16-án itt nyilatkoztatták ki a magyar forradalomhoz való csatlakozási szándékukat. Igazi történelemóra volt, tele élményekkel.

A tavaly beüzemelt szépvízi Székely Határőr Emlékközpont zárta a múzeumlátogatások sorát. A csodálatosan felújított Dajbukát örmény kereskedő házában kialakított Múzeum méltó helye ennek az állandó kiállításnak, amelynek ötlete **Ferencz Tibor** polgármester fejéből pattant ki. A kivitelezéshez viszont szükség volt mintegy 60 szakemberre: helytörténész, régész, hadtörténész, filmes, muzeológus stb. Az eredmény lenyűgöző. Három szinten bemutatásra kerül a székely történelem az Árpád-kortól a 2. világháborúig. Az interaktív kiállítás két és háromdimenziós animációs filmek segítségével bemutatja a székely határőrök történetét a Mohácsi csatáig (első terem), majd egy másik teremben a Mária Terézia királynő idejét 1851-ig. A 3. terem a Napóleoni háborúban való részvételt, a 4. terem pedig az 1848-49-es forradalom és szabadságharcban való hősiesség helytállást ismerteti. Mintegy 92 hanganyag révén nyerünk betekintést a Székely Határőrök hősiesség helytállásáról. Köszönet Daczó Dénesnek a szakavatott idegenvezetésért. Érdekes időt szánni ezekre a látogatásokra. Nemcsak tudásban, hanem élményekben is gazdagabbak leszünk.

FOGADJUK A KÉRÉSEKET

AZ ELEKTRONIKUS SZOCIÁLIS UTALVÁNYOK KIÁLLÍTÁSÁRA

Borszék város Polgármesteri Hivatalának szociális irodáján 2022. június 20-tól kezdődően veszik át a szociálisan rászoruló személyek kérelmét a 2022. június 1. - december 31. között kiadott szociális utalványok elektronikus úton történő odaítélésére, a 2022/63-as kormányrendelet előírásainak megfelelően.

A szociális utalvány alapján nyújtott elektronikus alapú támogatás 250 lej értékű, kéthavonta egyszer folyósítható, alapvető élelmiszerek vásárlására, valamint meleg ételek vásárlására használhatók.

A fent említett összeget a feltöltések időpontjától számított 12 hónapon belül lehet felhasználni.

A programban részesülők:

- az állami nyugdíjasok, akiknek havi jövedelme 1500 lej vagy annál kisebb
- a súlyos, jelentős vagy közepes fogyatékkal minősített személyek (felnőtt és gyerek), akiknek saját havi jövedelme 1500 lej vagy

annál kisebb,

- szociális segélyre valamit családi pótlék támogatásra jogosult személyek/családok

A fent említett személyek részéről semmilyen lépésre nincs szükség, mivel ők a Harghita megyei Nyugdíjpénztárnál, valamint az Országos Kifizetési és Társadalmi Felügyeleti Ügynökségnél már nyilvántartásban szerepelnek és postai úton fogják kézhez kapni az utalványokat.

A következő családok / személyek esetében:

- azok a családok, ahol legalább 2 gyerek van eltartásban és ahol az egy családtagra jutó havi jövedelem nem haladja meg a 600 lejt

- azok az egyszülős családok, ahol az egy családtagra jutó havi jövedelem nem haladja meg a 600 lejt

- hajléktalan személyek

A következő iratokat kell benyújtaniuk a polgármesteri hivatal szociális irodájához vagy elektronikus formában a borsec@hr.e-adm.ro e-mail-címen, (program: Hétfő – Péntek 08:00 – 13:00) :

- típuskérés, valamint saját felelősségű nyilatkozat

- személyazonosító okmányok minden családtagnak

- 2022. január és a kérés letevésének előző hónapjára szóló jövedelmi igazolás

- esetenként egyéb iratok

A teljes dokumentáció a város honlapján érhető el.

fotó: statiuneaborsec.ro

Rédai Botond

NEVELJÜNK EGYÜTT

Annak idején Kopp Mária magyar orvos, pszichológus egy magánbeszélgetésben azt mondta, hogy Európát nem a harmadik világháborútól, hanem a semmittevésben felnövő, saját kontrollálatlan vágyainak odavetett generációktól félti. Sajnos, felnőtt egy olyan generáció, amelynek egy részét nem lehet feladatokkal terhelni, mert unja, s mindjárt továbbáll. Ezek a fiatalok, mivel kitaró munkát sem az iskolában, sem az életben nem végeztek, nem is tudnak maguknak parancsolni, más véleményét elfogadni még kevésbé, így a házasságban, családi életben, de a munkahelyen is nagyon sok kudarcot találkoznak megkeserednek. Érdemes az alábbi írást ilyen szempontból elolvasni! Ne okozunk szeretetből, könnyelműségből maradandó kárt gyermekeinknek!

A mostani kor otthonaiban van jelen ez a csendes, de annál szomorúbb tragédia, amely a szemünk láttára ragadja el a nekünk legkedvesebbet: a gyermekeinket. Ők ugyanis szörnyű mentális állapotban vannak! A legutóbbi 15 év statisztikájából egyértelműen kiviláglik, hogy a gyermekek pszichológiai rendellenességei egészen elképesztő mértéket öltenek: minden ötödik gyerek mentális rendellenességben szenved; a figyelemhiányos rendellenességek száma 43, a serdülőkorú depressziós betegségeké 37 százalékkal, a 10-14 éves gyermekek körében az öngyilkossági arány 200 százalékkal nőtt.

Igen, az a valóság, hogy – bár fáj ezt saját magunknak is bevallani – egyedül mi,

szülők vagyunk a hibásak, nekünk kell segíteni a gyermekünknek. A modern kor gyermekei nem élnek meg az egészséges gyermekkor élményét, ehhez tartozna például: az érzelmileg elérhető, megközelíthető szülők; egyértelműen meghatározott határok és erkölcsi minta, felelősség; kiegyensúlyozott étrend, megfelelő mennyiségű és minőségű alvás; megfelelő mennyiségű, szabadban eltöltött aktív mozgás; kreatív játékok, a közös, önfelelt szabadidő eltöltése.

Ehelyett a gyerekek ezt látják: örökké elfoglalt szülők; a végtelenségig kényeztető szülők, akik mindent megengednek a gyermeküknek; az érzés, hogy „nem kellesz senkinek”; kiegyensúlyozatlan étrend és hiányos alvás; „otthonülő” életmód...

Végtelen stimuláció, technológiára alapuló szórakoztató eszközök hada, az igények azonnali kielégítése. Hogyan lenne lehetséges, hogy ilyen körülmények között egy mentálisan egészséges gyerek nőjön fel? Természetesen sehogy.

Ha azt szeretnénk, hogy gyermekünknek valóban egészséges és önfelelt gyermekkor legyen, akkor vissza kell térnünk egészen az alapokig:

- Állítsunk fel korlátokat, közben ne feledjük, mi a gyermekeink szülei és nem barátai vagyunk.

- Azt biztosítsuk a gyermekünknek, amire szüksége van, és ne azt, amit szeretne.

- Biztosítsunk számára egészséges ételeket és korlátozzuk a nassolást.

- Naponta legalább egy órát töltsünk a természetben.

- A családi, közös vacsora alatt felejtünk el az elektronikai eszközök nyomogatását.

- Rendes, asztali játékokkal játsszon a gyerek.

- Minden napra kapjon valamilyen feladatot, például: beágyazás, a játékok összeszedése játszás után, kitergetés, táskák elrendezése, megterítés stb.

- Mindennap ugyanabban az időben fekvődjön le, és tiltsuk meg neki, hogy az ágyba vigye a különböző eszközöket, tárgyakat.

- Tanítsuk meg a felelősségtudatot és az önállóságot. A kis sikertelenségektől ne védjük meg őket. Ezzel megtanítjuk megbirkózni a nehézségekkel, leküzdeni az akadályokat.

- Ne csomagoljuk össze, illetve vigyük a gyermek helyett az iskolatáskát. Ne vigyük neki az iskolába az otthon hagyott ételt, házi feladatot stb. Ha elmúlt 5 éves, ne tisztítsuk meg neki a banánt se. Tanítsuk önállóságra. Tanulja meg, mi az a türelem, és adjunk neki esélyt, hogy a szabad idejét valóban szabadon töltsse el. Ezalatt kissé unatkozhat, ami arra sarkallja majd, hogy alkotótevékenységet végezzen.

- Az élet ne csak szórakozásból álljon. Ne vegyük körül gyermekünket állandóan technikával, hogy addig se unatkozzon. Semmilyen oda nem való tárgy ne legyen az asztalon, amikor étkezésről van szó. Akkor se, ha autóban vagy étteremben ül, vagy akár

(folytatás az 5. oldalon)

NYELVÉBEN ÉL

JÚNIUS, SZENT IVÁN HAVA „FÜBEN-FÁBAN ORVOSSÁG VAN”

Június eleje felénk is az egyik legszebb időszak. Kilombosodnak a fák, virágok pompáznak mezőkön, erdőkben, kertekben. Ünnepekben és jeles napokban is bővelkedik ez a hónap. Gyermeknap, Medárd napja, Úrnapja, Szent Iván napja, Péter-Pál napja, amikor „megroppant a búza töve”, kezdődik az aratás.

Június 8. Medárd napjához fűződik.

Az az ősi népi megfigyelés, hogy ha ilyenkor esik az eső, akkor negyven napon át esik. Valóban június 8-a táján szokott beállni az éghajlatunkra jellemző kora nyári csapadék. Ezt a megfigyelést tükrözi a népi szólásmondás „János napja (június 12.) előtt kérjük az esőt, utána már kéretlenül is jön.”

E jelenségnek természettudományos okai vannak. Júniusra a szárazföld belső területei már jól felmelegednek, a meleg levegő felszáll, helyébe érkeznek a párás tengeri légtömegek, ezek hozzák az esőt, zivatarokat.

Úrnapja

Hazánkban már a XIII. századtól megünneplik a pünkösdi utáni második csütörtökön. Ez a katolikus egyház ünnepe, az Oltáriszent-ség tiszteletére, de az egész nép körében elter-

jedt, a mai napig fennálló szokás.

Körmenetekkel és úrnap színjátékokkal ünnepelnek ezen a napon: egyházi dalokat énekelve, egyházi zászlók alatt járják körül a templomot, virágszőnyeggel terítik be az utat is.

Szent Iván napja (június 24.)

Június 21-én a leghosszabbak a nappalok s legrövidebbek az éjszakák: e napon következik be a fordulat – a nyári napforduló.

A nyári napfordulóval kapcsolatos szokások réges-rég kialakultak, még a pogány időkben, még mielőtt a mai nemzetek kialakultak volna, még mielőtt felvették volna a népek a keresztiséget. A kereszténység felvétele után az egyház Keresztelő Szent Jánost, a szlávok nyelvén Szent Ivánt 24-én ünnepelte, és mindmáig megőrződtek a pogány hagyományok.

Ezen a napon Európa-szerte tüzeket gyújtanak, amelyen átugranak a lányok. A fiúk közben figyelik, milyen ügyesen mozognak. A kecsesen ugró lányoknak kérője akad, az ügyetlenebbeknek nem „kötik be a fejét” – azaz nem veszik őket feleségül.

Feljegyezték, hogy Geszten egy lány

olyan szerencsétlenül ugrott, hogy összeégette magát, soha nem mehetett férjhez. Az eset nyomán meg is született a szóláshasonlat: „Átugrotta, mint a geszti lány Szent Iván tüzét.” Ezt olyankor mondják, ha valaki elügyetlenkedi a szerencsét.

Sok helyen almát dobtak a parázsba, amelyet gyermekeknek adtak, hogy ne érje őket betegség.

Júniusban a természet bőven kínálja nekünk kincseit, jó alkalom a gyógyfűvek szedésére. Akárcsak a népköltészet, apáról fiúra szállt a növényekkel kapcsolatos tapasztalat, és az évszázadok során az ismeret egyre bővült. Erdőn, mezőn, patakparton járva kincsek között sétálunk, csak le kell hajolni az ajándékokért.

Javasoljuk, hogy csupán a jól ismert házi szereket gyűjtsük, de ne tépjük ki gyökerestől, ne tördeljük a fák ágait, bánjunk velük szeretettel, ahogy nagy mesélőnk, Benedek Elek is felhívta rá figyelmünket: „Ne bánts a fát, hisz ő is érez, szép gyöngén nyúl levelehez.”

Ballai Erzsébet

MAGYAR SZENTEK

IV. Béla király két lányát Margitot és Kingát szentté, egyet pedig, Jolánt, boldoggá avatták.

Árpád-házi Szent Kinga V. Boleszláv lengyel fejedelem hitveseként Kunigunda néven lett Lengyelország és Litvánia védőszentje. A lengyelek „népünk anyjaként” tisztelik.

Kinga 1224-ben született Esztergomban IV. Béla és Laszkarisz Mária bizánci hercegnő gyermekeként.

A Krakóba vezető útja valóságos diadalmenet volt, szépségének híre ezek kíváncsiságát ébresztette fel. A tatárjárás Lengyelországot sem kímélte, s bár Kinga hozományát a tatárok elleni védelemre szánta, mégis a 1241-es esztendő a lengyelek számára is vereséget hozott. Kinga királynőként buzgón imádkozott, hagyomány szerint az ő

imája mentette meg az országot a totális tárdúlástól.

A pusztulást látva Kinga hazatért Magyarországra, hogy apjától, IV. Bélától kérjen segítséget nélkülöző lengyel népe számára, és az egyik máramarosi sóbányát kérte ajándékba. Ekkor történt a legendás epizód is Kinga gyűrűjével.

Kinga gyönyörködve nézte a csillogó sötömböket, miközben eszébe jutottak lengyel alattvalói, így szólt atyjához: „Atyám, add nekem ezt a sóaknát, és engedd meg, hogy innen egyenesen Lengyelországba vihessek a sötömböket.” A király teljesítette a kérését, Kinga pedig lehúzta ujjáról a jegygyűrűjét, és a mély aknába dobta. A legenda szerint két évvel később 1251-ben Wieliczka-ban megtalálták a királyné gyűrűjét.

Nagy szerencse volt a sóbánya az éhező országnak, hiszen a középkorban a sóbányászatból származó bevétel hatalmas összegre rúgott. A wieliczka-i bányanyitás óta bővelkedik sóban Lengyelország. A bánya egyik látványossága az a sóból kifaragott szobor, amely azt ábrázolja, amint a bányász átnyújtja a királynénak a gyűrűjét.

Így lett Kinga a sóbányászok védőszentje. II. János Pál pápa avatta szentté 1999-ben. A lengyel köztudatban ma is él az emléke, tisztelete töretlen. Kolostorokat, templomokat építtetett az országnak. Magyar bányászokkal nyitotta meg a wieliczka-i sóbányát; ő alapította meg a krakkói egyetemet.

68 éves korában özvegyen halt meg, sírhelye Oszandec városában van.

Ballai Erzsébet

(folytatás az 4. oldalról)

az üzletben vagyunk vele. Ezzel arra ösztönözzük a gyermek agyát, hogy gondolkodzon és kitaláljon valami unaloműzöt.

– Legyünk ne csak fizikálisan, de emocionálisan is elérhetőek gyermekünk számára.

– Tanítsuk meg neki, mik is azok a szociális készségek.

– Ne a telefonon lógjunk, gyermekünkkel beszéljünk.

– Tanítsuk meg, hogyan birkózzon meg a haraggal és az ingerültséggel.

– Tanítsuk meg kezét fogni, helyet átadni, megosztani valamit, együttérezni, illetve megfelelően viselkedni az asztalnál vagy beszélgetés közben.

– Tartsuk vele az érzelmi kapcsolatot: nevéssük rá, pusziljuk meg, csiklandozzuk meg, olvassunk neki, táncoljunk, ugráljunk vele, küszünk-másszunk együtt.

Változtatni kell eddigi szemléletünkön, különben az egész utánunk következő generáció pirulákon fog élni.

A Fényportál Magazin alapján közreadja Kovács Julianna

ÉSZAK-OLASZORSZÁG LÁTNIVALÓI

Minden országnak megvan a maga szépsége, varázsa, ami lenyűgözi a látogatókat. Azért kelünk útra, hogy kizökkenjünk a mindennapok szürkeségéből és belekóstoljunk más vidékek kultúrájába, szokásaiba.

Így tettünk ez év tavaszán is. Elutaztunk Észak-Olaszországba. Célállomásunk a híres Velence volt, a Nemzetközi Filmművészeti Fesztiválok és a karneválok helyszíne 1932 óta. Nyilván, ezekből semmit sem láttunk, hiszen kora tavasszal voltunk, a karnevál után és a fesztiválok előtt. Indulás előtt dokumentálódunk és megtudtuk, hogy Velence lagúnái és szigetei a Jégkorszakban jöttek lét-re. Az Adriai tenger kapcsolatban áll a belső tengerrel, a dagály és az apály befolyásolja a település életét. Az első telepesek Kr. előtt a 8. században telepedtek le. 697-ben kinevezték az első velencei dózsét, ekkortól beszélünk a Velencei Köztársaságról, amely 1100 évig önálló volt. Tengeri hatalom lévén, kereskedelmi kapcsolatot folytatott Kelet és Nyugat között, sőt az arab államokban is. A 4. keresztes háborúban, 1204-ben Velence kapta a legnagyobb hadizsákmányt, az Égei tenger gazdag szigeteit, a Bizánci Birodalom nagy részét. 1450-ben érte el hatalma csúcspontját. Hanyatlása során volt francia kézen és osztrák fennhatóság alatt. 1866-ban csatlakozott az Olasz Királysághoz. A második legnagyobb kikötőváros lett (Genova után). A város híres szülöttei Marco Polo, a Távol Kelet felfedezője, Antonio Vivaldi zeneszerző, Casanova a híres szerető. Öt pápát adott Vatikánnak.

Jászvásárból indultunk repülőgéppel, amely a velencei Treviso repülőtérre érkezik (110'). Onnan távolsági autóbusz 12 euróért bevisz a városba (30-40'). Vaporettoval vagy vízi taxival lehet utazni a Canal Granden (3 km) a szálláshelyre. Útközben átmegyünk a Rialto híd alatt, amely a 16. században épült, Isztriából ideszállított kövekből. A Canal Grande ékessége a fából készült Ponta Acaademia, ami alatt szintén áthajózunk. Velence Veneto régióban van, az Adriai tenger északi részén, a Pó és a Piave folyó torkolata között. A Canal Grande Velence főutcája, ahol csak vaporettoval (vízibusz) lehet közlekedni. A lagúnák városa. A romantikus, fekete gondola 10,87 m hosszú, 1,42 m széles, 260 elemből áll. 8 fajtából készül. Egy 261 ezer fős város és 118 kisebb-nagyobb sziget és zátony. A víz városa, Adria királynője.

Nevezetességei: a gótikus stílusban épített

Velence: Dózsé-palota / fotó: Farkas Aladár

Dózsé-palota, (fotó) amely a lagúnára nyílik. Széles árkádsor oszlopain nyugszik a fényűző palota, szebbnél szebb termekkel, szobrokkal, festményekkel (Tiziano, Veronese és Tintoretto munkái). A 70 m hosszú épületen 7 csúcsíves ablak van, az épület tetején fűrészfog mintájú lándzsás párkányzat található. A Nagytanács termében láthatjuk a 22m hossz és 15,5 méter széles Tintoretto olajfestményét. Az egyik szobából titkos átjáró vezetett a Sőhajók hídján keresztül a börtönbe.

A Szt. Márk téren található a Szent-Márk katedrális, az aranyozott szárnyas oroszlánnal, 1063-1094 között épült. Impozáns épület, 77 m hosszú és 52 m széles, öt szépen faragott kapuja van. Lenyűgözőek a homlokzati mozaikok és az öt olomezüst kupola, a kis bizánci ablakokkal. A templombelső bizánci stílusú. A Szent Márk ereklye a főoltár alatt van elhelyezve. Mellette van a kék és arany óratorony és a „mórok” (fotó). Szt. Márk zsidó származású evangélista volt. A Szt. Márk téren van a Campanile (Harangtorony vörös tornya, ahová lifttel lehet feljutni. A 100 m magas torony tetején áll az aranyozott angyal. A torony régen világítótornyként működött, ma turisztikai látványosság.

A panoráma gyönyörű. Csatorna csatornát

ér (170 csatorna), 400 híd, 200 templom és 22 múzeum. Nyilván nem lehet mindenhova eljutni. Érdekes bekukkantani a sikátorokba. Rejtélyesek és hangulatosak (3000 ilyen sikátor van). Gondolások, lépen-nyomon. A matrózblúzuk meg a színes szalagos szalmalapjuk magukra terelik a turisták figyelmét. Sétagondolozásra hívják a vendégeket. (A lagúnák a Világörökség részét képezik). A palotaszámba menő épületek, amelyek mindegyike építészeti műemlék, előtte (éttermek) teraszok, terített asztalokkal. 2022. húsvétjától korlátozzák a turisták számát. Napi 100 ezer fő léphet be, felárat kell fizetni, 3-10 euró/fő.

Padova város Velencétől mintegy 30 km-re fekszik. Vonattal kb. fél óra. A 2010 ezer fős város híres az egyeteméről, amely 1.222-től működik, illetve a Szent-Antal bazilikáról. Itt nyugszik Pádúai Szent Antal. Nagyon szép szoborparkja van. A Brenta folyó partján fekvő város lenyűgöz az épített örökségével.

Verona, antik város a Veneto régió köz-igazgatási központja. A Garda-tó közelében fekszik. Lakosainak száma 257 ezer fő. Amfiteátruma Krisztus után 30-ban épült és 25 ezer néző befogadására alkalmas. Napjainkban operaelőadásokat szerveznek itt. A világ 3. legnagyobb hasonló építménye. A Júlia erkély és szobra százával vonzza a látogatókat. Érdekes felmenni a kilátóra (felvonóval gyorsabb), ahonnan csodálatos körkörös képét lehet látni a városnak, illetve egy, az Osztrák-Magyar Monarchia idejében épült katonai bázisnak. Az Adige folyón egy ókori (római) kőhíd található restaurált állapotban. Láttunk szép kazettás mennyezetű templomot.

A mediterrán környezet és a halban gazdag menü igazi élményt, kikapcsolódást jelent mindenkinek. Érdekes szentelni egy pár napot erre a csodálatos világra.

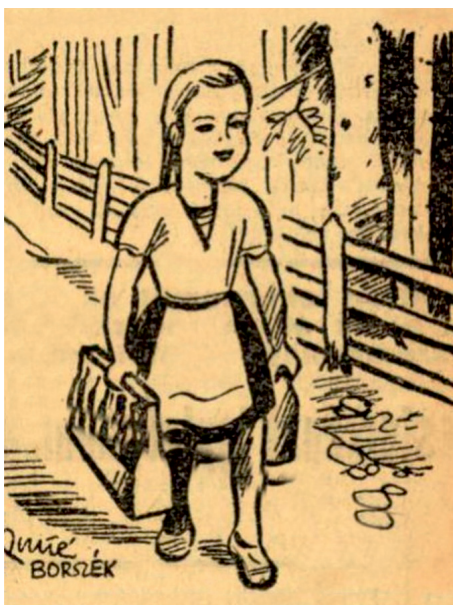
Aki többet akar tudni ezekről a vidékekről, ajánlom Anders Zsuzsa: Velence c. úti-könyvét (2006).

Veronai Aréna, Kr. u. 30 / fotó: Farkas Aladár

MESÉLŐ MŰLT

Már szeptember közepét írunk, de a hatalmas fenyőrengeteg havasi szerpentin-jén kapaszkodó autóbusz még mindig tömve utasokkal. Nem is csoda, hiszen a lélegzést és szívverést sűrítő magaslati levegő friss nyomásában gyönyörű szálfenyők festői csoportjai egyre újabb képekkel kápráztatják a szemet, miközben kristályos hegyi vizek rohannak a mélybe. Hivatalosan ugyan szezonzárásról beszélnek, de Borszék híveit egész évben csalogatja 1000 méter magasba, ahol lépten-nyomon kibuggyanó borvizek örvendeztetik a gyógyulásra, üdülésre vágyókat. Hát a borvizet megbámulja, aki először járja ezeket a napfényben és táji szépségekben bőven áramló havasokat. A vendégnek feltűnik, hogy a dugónélküli, tehát nyitvahagyott üvegekből napok múlva se szalad ki a szénsav és bármilyen forróság legyen, jéghideg marad a borvíz. Természetesen az árnyékos szobákban tartott üvegekre gondolunk. Valamikor „gyergyai savanyúviznek” nevezték a borvizet, mely dicsőségesen megjárta nemcsak Amerikát, hanem Kínát is. 1439-ben fedezte fel egy havasi páásztor a borvizet s ez megsza-badította kínzó nyavalyájától. A Kossuth-forrásnál éppen alföldi származású katonák állodognak. Egyikük sajkájából megkóstolja a habzó vizet és halálos komolysággal mondja: — Ennek a vize még gonoszabb, mint a másik forrásé. Ezt persze bóknak szánja, a „gonosz” szóval jelzi a víz erejét, telítettségét. Hogy Borszéken a gondolkodás mennyire a borvíz körül zajlik, ezt tapasztaltam a legutóbbi futballmérkőzésen. Úgy tessék venni, hogy az itt állomásozó határvadászok és a borszéki leventék futbalcsapatai vasárnap összemérték erejüket a fenyő rengeteg egyik tisztásán. Borszék község egész fiatalága ott volt a mérkőzésen s amikor a katonák csapata megnyomta a levente csapatot, a borszéki gyerekek így kiáltottak: — Borvizet a Szabónak! Amint az ember elnézi ezt a roppant, felhőkkel ölelkező birodalmat, talán Erdély legszebb fürdőhelyét, elgondolkozik azon, miért nem hoz jövedelmet Borszék a székely közbirtokosságnak? Nemrég itt járt St. Moritz fürdőigazgatója s ezt mondotta Angi István országgyűlési képviselőnek, a borszéki közbirtokosság elnökének: — Istenem, mi csoda kincs van a kezükben! Ehhez hasonló egész Európában nincs. A helyzet az, hogy Borszékfürdő nem Borszék község, hanem Ditró és Szárhegy község közbirtokosságának a tulajdona. Borszék ugyanis későbbi település, akkor alapították, amikor a borszéki víz gyógyító erejét felfedezték. Ditró és Szárhegy községek, közbirtokossága papírforma

szerint ma is 30 millió pengő értékű vagyon tulajdonosa. Ebből az következne, hogy a vagyon a székely közbirtokosságnak gondtalan megélhetést biztosít. Ezzel szemben a valóság az, hogy a székely közbirtokosság a legnagyobb gondokkal küzd és Borszék jövedelme alig elegendő arra, hogy a fürdőhely karbantartásával járó kiadásokat fedezze. Annak idején tökehiány miatt kénytelenek voltak zsidóknak bérbeadni a fürdőt, majd a román megszállás alatt román kézbe, a Banca Chissoveloni kezébe került, s a bank évente busás jövedelmet vágott zsebre a fürdő és borvízforrások hasznából. A román impérium éveiben a közbirtokosság kényszerhelyzetben igen sok nagyértékű területet minimális áron adott el.

Az idén járt le a románok szerződése, a székely közbirtokosság csak most vehette kezébe a fürdőt, amelyet a románok egyáltalán nem fejlesztettek. Hogy gazdaságilag mi a helyzet Borszéken, arra a legjellemzőbb példa a villanyvilágítás ügye. Borszék világítását két dinamó szolgálja. A két gép annyi kőszent és fát fogyaszt, hogy Borszéken a villany kilowattja 2 pengőbe kerül, s így a közbirtokosság évente 15.000 pengőt fizet rá a világításra. Szakértők megállapították, hogy turbina rendszerrel a Bujdosó patak vizének felhasználásával 150 lóerős áramot lehetne fejleszteni. Mindössze 60.000 pengő beruházása szükséges ehhez, ami viszont a villanyáramot olyan olcsóvá tenné, hogy kilowattja 5 fillérbe kerülne.

A közbirtokosság kebelében két párt áll szemben egymással. Az egyik párt — szerencsére a kisebbség — vonakodik az áldo-

zatoktól. Ezzel szemben a második párt, élén Angi István országgyűlési képviselővel, azt az álláspontot képviseli, hogy a jövő érdekében semmi áldozattól sem szabad visszariadni. Alkalmunk volt beszélni Angi Istvánnal, aki érdeklődésünkre a következőket mondotta:

— Tudatában vagyunk annak, hogy Borszékfürdőt modernizálni kell, hiszen évtizedes mulasztások jóvátételéről van szó. Hogy a sok feladat közül csak néhányat említsek, meg kell építeni a melegvízű strandfürdőt, újjá kell építeni a szénsavas fürdőt. Természetesen a háborús idők miatt nem lehet megfelelő tempóban előrejutni, de véleményem szerint már most hozzá kell fogni a munkához.

— Mi a helyzet a borvíz körül? — Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy nehéz üveghez hozzájutni. Egy üveg 30 fillérbe kerül. Nekünk most drága. Régen olcsó üveget kaptunk a dicsőszentmártoni és medgyesi üveggyárak révén, amelyek földgáz segítségével állították elő az üveget. Gondoljunk arra is, hogy szállítás közben üvegeink 7%-a összetörik.

— Mi a forrásvizek teljesítménye?

— Tizenkétezer darab literes üveget tudunk megtölteni nyolc óra alatt. Ezeket mondotta Angi István országgyűlési képviselő, aki lelkesen munkálkodik Biró István dr. országgyűlési képviselővel, a kelet magyarországi és erdélyrészi fürdők szövetségének elnökével, Nuridházy Zoltán dr. főszolgabíróval és a fáradhatatlan Szentpály Sándorral, a borszéki gyógyhelyi bizottság elnökével. A szeptemberi napsütésben boldogan sütkéreznek a havasi turisták. Éppen most piroslnak a berkenyefák gyümölcsei, alattuk érdekes padokon üldögélnék az üdülők. A padoknak ugyanis „sámlija” van. Olyan kényelmesek ezek a padok, hogy a rajtaülő úgy érzi, mintha fekvőszékben heverne. Ezt sehol másutt nem láttam, csak Borszéken.

Idegen szemnek másik érdekesség: lépten-nyomon kis székely leányok hordozzák a borvizes üvegeket. Mégpedig úgy, hogy bal kezükben egy üveget tartanak, a másik kezükben pedig kis fatartóban ötöt.

Budapesti embernek szokatlan az is, hogy itt a marhahús nagyobb népszerűségnek örvend, mint a borjú és a sertés. Ennek az a magyarázata, hogy a marhákat zsíros, havasi legelőkön tartják, s így a húsuk különösen ízletes. Egyébként Borszékfürdő egész évben nyitva áll, a nagy téli szezon december 20-án kezdődik és — amint mondják — itt a legszebb a karácsony.

Diószeghy Miklós

Új Magyarország, 1942 szept. 13. vasárnap, IX. évf. 207. sz.

Közreadja Pethő Csongor

MŰTEREM - KÉPZŐMŰVÉSZETI FOGLALKOZÁS KICSIKNEK ÉS NAGYOKNAK

fotó: facebook.com/AsociatiaCulturalumEgyesulet

Több mint 40 résztvevővel zajlott június 14 – 24 között a Műterem – Képzőművészeti foglalkozás kicsiknek és nagyoknak vakációs program a Culturarium Egyesület és a Csíkszeredai Gyermek Ház Maroshévízi fiók szervezésében.

A program első helyszíne a Maroshévízi Tanulók Háza volt, ezt követően a borszéki csoportoknak a Kamenitzky Antal Városi könyvtár adott helyet.

A program legfőbb célja a tehetséggondozás Maroshévízen és Borszákon rajz illetve festészet által. Emellett kiemeltük és hangsúlyoztuk a tartalmas szabadidő töltés fontosságát a gyermekek körében.

Ezen tevékenységen a szobrászat körre járó gyermekek vettek részt. Az akció táborszerű volt, naponta 1,5 órás foglalkozásra vártuk a gyermekeket. Az itt létrejövő munkákból kiállítást szervezünk.

A program főtámogatója a Communitas Alapítvány.

Móga Attila

SAKK VODA COSTELLE

A májusi számban megjelent feladvány megoldása:

1Ve8+!!-Kxg8
2Fxf6#

Megoldás: Voda Costel
Új feladvány!

A mellékelt ábrán egy sakk diagrammát mutatunk be. A sakk kedvelőit arra kérjük, hogy oldják meg a feladatot, majd a megoldást küldjék el a turism.borsec@gmail.com e-mail címre. A megoldást a következő számban közöljük.

*Bastyá=B / Huszar=H / Futo=F / Vezér=V / Kiraly=K. A gyalogot nem jelölik, csak a mezőt ahová lépnek.

A fehér lép, matt 3 lépésből.

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS KAPURÓL KAPURA:

- 2022. július 18. hétfő
- 2022. augusztus 15. hétfő
- 2022. szeptember 19. hétfő

ANYAKÖNYVI HÍREK

Nașteri

Kapott Krisztián Róbert	2022.05.15
Vild Matteo-Alessio	2022.05.15
Csibi Kristóf Ferenc	2022.05.03
Bara Ajsa	2022.04.17
Dakó Noémi	2022.03.16
Lőrincz Hanna	2022.03.07

Căsătorii

Bárócz Almos-Csongor és Kristály Franciska-Margit	2022.06.11
Majoros Máté és Straff Szende-Barbara	2022.06.18
Koreh Otto-Denes és Kozma Réka-Imola	2022.06.18
Hărșan Augustin és Vas Erika-Dalma	2022.06.25

Decese

Mikk Ilona	1924.11.10 - 2020.11.22
Kolozsi Alexandru-Constantin	1979.05.26 - 2022.06.08
Polgar Iozsef	1963.04.14 - 2022.06.05
SzaboTerezia	1947.07.08 - 2022.06.02

ÁLLÁSHIRDETÉS

Borszék Polgármesteri Hivatala versenyvizgát hirdet a következő szerződéses állásokra:
2 szakképzetlen munkás (közterületek karbantartása) a Környezetvédelem részlegre;
1 referens állás a Kultúra, Sport, Turisztika-Kultúrház és városi könyvtár részlegre;
Részletek a város honlapján.

BORSZÉKI POLGÁRMESTERI HIVATAL

Str. Carpați, nr. 6/A

ISSN 1224 - 1709

Felelős szerkesztő: Móga Renáta

Szerkesztőség: Ballai Erzsébet, Farkas Aladár, Fazakas Emese, Fazakas Mihály Emese, Ferenczy József, Kolbert Tünde, Kovács Júlia, Márton József, Pethő Csongor, Rédei Botond

Számítógépes szerkesztés: Móga Attila

Nyomda: F&F INTERNATIONAL - Gyergyószentmiklós

